

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ
ІНСТИТУТ ФІЛОСОФІЇ ім. Г. СКОВОРОДИ НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. М. ДРАГОМАНОВА
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ» ім. І. СІКОРСЬКОГО

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

**МАТЕРІАЛИ XII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ»**

м. Харків, 25 жовтня 2024 р.

**Харків
2024**

УДК 316.05

Л 93

Затверджено до друку Вченою радою Українського державного університету залізничного транспорту (протокол № 8 від 25.10.2024 р.)

Головні редактори:

Панченко С. В., доктор технічних наук, професор, академік Транспортної академії України, в. о. ректора Українського державного університету залізничного транспорту

Андрущенко В. П., доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік Національної академії педагогічних наук України, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова

Редакційна колегія:

Абашинік В. О., д-р філос. наук, професор

Вельш Вольфганг, габілітований доктор філософії, професор

Каграманян А. О., канд. техн. наук, доцент

Коростельов Є. М., канд. техн. наук, доцент

Лях В. В., д-р філос. наук, професор

Новіков Б. В., д-р філос. наук, професор

Панченко В. В., канд. техн. наук, доцент

Соломніков І. В., канд. екон. наук, доцент

Толстов І. В., канд. філос. наук, доцент

Людина, суспільство, комунікативні технології: матеріали XII Міжнар. наук.- практ. конф. 25 жовтня 2024 р. / відп. за випуск І. В. Толстов. — Харків: УкрДУЗТ, 2024. — 217 с.

УДК 316.05

ці відповіді не відштовхують надмірно стару настанову Ульпіана, ми повинні спокійно дивитися в майбутнє: *жити з честю, не шкодити іншим, дозволяти кожному своє.*

Однак не потрібно завжди розглядати тему настільки вичерпно, щоб читачеві не було нічого робити. Справа не в тому, щоб змусити людей читати, а в тому, щоб думати [2].

¹ Порівняй, наприклад: В. Ward/Т. Badger (Hrsgg.), *The Making of Martin Luther King and the Civil Rights Movement*, Houndmills-Basingstoke-London, 1996.

² Глобалізацію не слід розглядати як єдину причину структурних змін. Див. щодо цього, наприклад: А. Wirsching, *Abschied vom Provisorium 1982-1990 (Geschichte der Bundesrepublik Deutschland)*, München, 2006. У 1999 р. В. Рейнхард згадав про появу нового Середньовіччя, але відкинув його як малоймовірне через відсутність спільних цінностей: *Geschichte der Staatsgewalt. Eine vergleichende Verfassungsgeschichte von den Anfängen bis zur Gegenwart*, München 1999, S. 516.

Список використаних джерел

1. Kaufhold M. *Europas Werte. Wie wir zu unseren Vorstellungen von richtig und falsch kamen. Ein historischer Essay*. Paderborn: Ferdinand Schöningh, 2013. 230 s.

2. Montesquieu, *Vom Geist der Gesetze*, XI, 20, S. 253.

З німецької мови переклав Володимир Абашинік

КЛИМЧУК Д. Є., здобувач вищої освіти
*Лозівська філія Харківського автомобільно-дорожнього фахового коледжу,
м. Лозова, Україна*

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Глобалізація та війна – це два процеси, здавалося б, протилежні за своєю природою, проте в сучасному світі вони тісно переплітаються, впливаючи один на одного та на розвиток людини і суспільства.

Одним із аспектів розвитку суспільства в Україні в умовах глобалізації в період війни є посилення національної ідентичності. Вона відображує взаємодію між локальними цінностями та глобальними процесами і відіграє важливу роль

у формуванні єдності та стійкості нації, зокрема в критичні моменти історії, як-от під час війни.

Національна ідентичність — це процес самоусвідомлення суспільства, який визначає його місце у світі. В умовах глобалізації цей процес набуває нових форм, коли держави стикаються з викликами транснаціональних ідей, культурних впливів та економічних процесів. Війна в Україні загострює цю проблему, оскільки суспільство змушене шукати способи захисту своїх ідентифікаційних ознак на тлі глобального контексту.

За зовнішньої загрози відбувається філософське осмислення нації як моральної спільноти, що прагне зберегти свою самобутність і культурну спадщину. Важливість національної ідентичності підкреслена необхідністю захисту національних інтересів перед обличчям глобалізованого світу, що часто ігнорує індивідуальні особливості націй заради універсальних ідей.

В умовах війни українська мова та культура набувають філософського значення як інструменти національної самоідентифікації та символи опору. Адже мова є не просто засобом комунікації, а важливою складовою існування і саморозуміння нації. Через мову передають історичні наративи, моральні цінності та уявлення про майбутнє. Наприклад, філософ Мартін Гайдеггер у своїх роботах стверджував, що мова — це «дім буття», що відображує світосприйняття людей і формує їхню реальність. В Україні мова стала символом боротьби за суверенітет, а культура — полем, де ведеться битва за збереження ідентичності на тлі глобалізаційних викликів.

З екзистенціалістської точки зору, війна і криза стають моментами «граничних засад», коли суспільство переосмислює себе, свої цінності та цілі. Українське суспільство в період війни переживає екзистенційний виклик, пов'язаний із необхідністю відповіді на запитання «Хто ми?» і «Яке наше місце у світі?». Екзистенційні філософи, такі як Жан-Поль Сартр, наголошували на свободі вибору та відповідальності, що нація має в момент кризи. Українське суспільство, перебуваючи в ситуації глобального виклику, вибирає шлях до збереження власної ідентичності через активну участь у волонтерських рухах, культурних ініціативах і захисті свого суверенітету.

Національна ідентичність також формується через колективну пам'ять і історичну свідомість. Філософи, такі як Поль Рікер, розглядали пам'ять як центральний елемент, що дає змогу нації усвідомити своє минуле і впливати на своє майбутнє. Під час війни Україна переживає період інтенсивного переосмислення своєї історії, коли героїчні наративи посилюють національну гордість і консолідують суспільство. В умовах війни історична пам'ять стає полем боротьби, де глобальні наративи намагаються вплинути на національні уявлення про минуле. Проте для українського суспільства ця пам'ять стає джерелом сили та підґрунтям для відновлення ідентичності.

Глобалізація та війна в Україні створюють унікальний контекст для взаємодії між локальним і глобальним. З одного боку, українська національна ідентичність посилюється як відповідь на глобальні виклики: економічну, політичну та інформаційну глобалізацію. З іншого боку, Україна використовує глобалізаційні механізми, такі як медіа, міжнародні альянси та цифрові платформи, для посилення свого образу на світовій арені.

У філософському контексті цей процес можна розглядати через діалектику взаємодії універсального і партикулярного (індивідуального). Як стверджував Георг Гегель, розвиток нації відбувається через подолання суперечностей, і саме в умовах війни ця суперечність між глобальним і локальним стає вирішальною.

Філософське осмислення посилення національної ідентичності в умовах глобалізації та війни в Україні підкреслює значення самоусвідомлення нації перед обличчям глобальних викликів. Національна ідентичність стає не лише відповіддю на зовнішню агресію, але й філософською категорією, яка допомагає суспільству знайти себе у глобалізованому світі.

Список використаних джерел

1. Рудакевич О. М. Націологічні засади модернізації українського суспільства. Київ: Видавництво ПОЛІТІЯ, 2020. 360 с.
2. Таран В. О., Зотов В. М., Резанова Н. О. Соціальна філософія: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 272 с.
3. Українська політична нація: проблеми становлення. *Зб. наук. статей.* / за ред. М. М. Розумного (заг. ред.), М. Т. Степика, В. М. Яблонського. Київ: НІСД, 2012. 384 с.

*КОММЕДАЛ О., фахівець із комп'ютерних систем та моделювання
бізнес-процесів, диспетчер баз даних нафтогазових інформаційних
систем, Норвезька нафтова дирекція,
ДАНІЛ'ЯН В. О., канд. філос. наук, доцент,
м. Ставангер, Норвегія*

КОНЦЕПЦІЯ «FRILUFTSLIV» ЯК НАПРЯМ ЖИТТЄВОЇ ФІЛОСОФІЇ В НОРВЕГІЇ

Філософські знання, крім теоретичних досліджень, мають ще практичне значення і втілюються в цілях, цінностях, прагненнях конкретної особистості, становленні певного образу життя людини, соціальної групи або визначеного суспільства в цілому. Давно відомим є той факт, що представники різних націй

Наукове видання

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО,
КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

МАТЕРІАЛИ XII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ»

25 жовтня 2024 р.

Відповідальність за редагування та достовірність інформації несуть автори робіт.

Відповідальний за випуск Толстов І. В.

Підписано до друку 25.10.2024 р.
Умовн. друк. арк. 13,5. Тираж . Замовлення № .

Художнє оформлення Л.І. Мачулін

Свідоцтво про держреєстрацію: сер. ХК №125 від 24.11.2004

Видавець та виготовлювач Український державний університет
залізничного транспорту,

61050, Харків-50, майдан Фейсбаха, 7.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6100 від 21.03.2018 р.